

РОЗ'ЯСНЕННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЗВЕРНЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Інна Пивовар

кандидат юридичних наук, старший викладач

кафедри права та публічного управління

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Вже понад рік Україна живе в умовах воєнного стану викликаного повномасштабним вторгненням РФ. Українці вчилися жити під звуки повітряної тривоги, шукати безпечні міста (хто за кордоном, хто у власних домівках), робити побутові справи в умовах відключення світла. Актуальність обраної теми обґрунтовується тим, що в умовах воєнного стану права людини можуть бути обмежені, а відтак вона має бути обізнаною про межі такого обмеження. Тому у даній статті ми спробуємо окреслити межі та роз'яснити окремі положення, що пов'язані з правом людини на звернення в умовах воєнного стану. Відповідно до ст. 40 Конституції України усі мають право направляти колективні звернення чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Важливо, що при прийнятті нових нормативно-правових актів або внесенні змін до вже чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Це підтверджується також ст. 64 Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України, зокрема в умовах воєнного або надзвичайного стану [1].

Щодо реалізації права людини на звернення в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Для більш детального роз'яснення щодо реалізації в умовах стану воєнного стану вбачається доцільним проаналізувати вище зазначене роз'яснення в мирний період. Правом на звернення громадян України реалізується Законом України «Про звернення громадян», який передбачає перелік прав, пов'язаних з правами громадянина при розгляді звернення до інстанції. Відповідно до ст. 18 вище вказаного Закону України «Про звернення громадян» громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, посадових осіб, має право:

- особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, та брати участь у перевірці поданої скарги чи заяви;
- знайомитися з матеріалами перевірки;
- подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті органом, який розглядає заяву чи скаргу;
- бути присутнім при розгляді заяви чи скарги;

- користуватися послугами адвоката або представника трудового колективу, організації, яка здійснює правозахисну функцію, оформивши це уповноваження у встановленому законом порядку;
- одержати письмову відповідь про результати розгляду заяви чи скарги;
- висловлювати усно або письмову вимогу щодо дотримання таємниці розгляду заяви чи скарги;
- вимагати відшкодування збитків, якщо вони стали результатом порушень встановленого порядку розгляду звернень [2].

Слід наголосити на тому, що вище зазначені права реалізуються у випадку розгляду заяви чи скарги. Цієї позиції також дотримується Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду.

Зазначимо, звернення громадянина подається в довільній формі, де викладено суть порушеного питання, зауваження пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги. До скарги також додаються наявні у громадянина рішення або копії рішень, які приймалися за його зверненням раніше, а також копії інших документів, необхідних для розгляду скарги.

Також, орган державної влади або орган місцевого самоврядування, їх посадові особи керівники підприємств установ та організацій, об'єднань громадян яким адресоване звернення повинні протягом 10 днів з моменту одержання розглянути дану заяву і дати письмову відповідь [2].

А тепер проаналізуємо право людини на звернення в умовах воєнного стану, яке дещо відрізняється в порівнянні з довоєнним періодом.

Стаття 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» зазначає про, встановлення посилення охорони та особливого режиму роботи органів влади, установи до якої подано звернення [3].

Також існують деякі рекомендації для громадян, пов'язані з їх особистою присутністю при розгляді скарги чи заяви в умовах воєнного стану, а саме:

- завчасно інформувати заявника про час та дату реалізації вказаних прав. У разі встановлення комендантської години на визначений час перенести на інший день, про що також поінформувати заявника;
- у разі неможливості забезпечення безпосередньої участі, поінформувати на вказані у зверненні канали зв'язку про альтернативні способи реалізації прав шляхом застосування засобів телефонного зв'язку або цифрових комунікаційних сервісів;
- у випадку відмови заявником або тимчасової відсутності можливості забезпечити реалізацію вказаних прав, розглянути можливість продовження строку розгляду звернення до 45 календарних днів (ст. 20 Закону № 393/96-ВР) з відтермінуванням такої реалізації та розгляду порушених питань;
- за виняткових обставин, у разі неможливості розгляду звернення впродовж 45 днів, у тому числі забезпечення реалізації прав громадянина згідно ст. 18 Закону № 393/96-ВР, поінформувати на вказані заявником канали зв'язку про можливу затримку в розгляді звернення. При цьому, такі дії (бездіяльність) мають охоплюватися виправданим ризиком та бути необхідними для відсічі збройної агресії проти України або ліквідації (нейтралізації) збройного конфлікту [3].

Як зазначається в Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Отже, можна зробити висновок, що реалізація права людини на звернення у воєнний час відрізняється від мирного. При цьому на посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування покладається завдання сприяти якомога повнішій реалізації прав громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.
2. «Про звернення громадян» Закон України від 02.11.1996р. № 393/96 *Офіційний сайт Верховної Ради України* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. «Про правовий режим воєнного стану» Закон України від 12.05 2015 р. № 389-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕЛІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Приходько Сергій,

*кандидат політичних наук, доцент кафедри
гуманітарних і соціальних дисциплін*

Полтавського державного аграрного університету

Бублик Дмитро,

здобувач вищої освіти ступеня магістр спеціальності Політологія

Історія децентралізації багато в чому склалася ще в XIX – на початку XX ст. Вона базується на висновках економічної теорії і, як правило, містить у собі такі чотири положення:

1. Децентралізація забезпечує більш ефективне розміщення ресурсів у громадському секторі. Система, при якій рішення про розміщення ресурсів у суспільному секторі приймаються на регіональному і муніципальному рівні, робить суспільний вибір більш точним, дозволяючи враховувати місцеві особливості суспільних переваг.

2. Децентралізація сприяє росту підзвітності органів державної влади в питаннях витрачання бюджетних коштів. Суть даного аргументу полягає у тому, що при децентралізації зв'язок між сплаченими податками й отриманими суспільними благами і послугами виявляється більш прямим і прозорим, оскільки податки стягуються там, де здійснюються бюджетні витрати.

3. Наявність власної податкової бази спонукає регіональну і місцеву владу вживати заходів для її розширення, тобто заохочувати розвиток регіональних і місцевих економік.

4. Наділення регіональної і місцевої влади правом самостійно розпоряджатися бюджетними коштами стимулює їх до скорочення необґрунтованих витрат у суспільному секторі [1, с. 23-24].

Передача повноважень із центру на місця здійснюється шляхом децентралізації, що дозволяє привести послуги, які надає держава, у відповідність із по-